

ІМОВІРНІСНІ МОДЕЛІ РЕАЛЬНОСТІ В РАДІОМИСТЕЦТВІ І КІНЕМАТОГРАФІ

Ілля Хоменко

*Київський національний університет імені Тараса Шевченка,
вул. Мельникова, 36/1, м. Київ, Україна*

Статтю присвячено кореляції між образними моделями реальності, втіленими у телерадіомистецтві минулого та сучасними реальними подіями. Аналіз здійснено на актуальному емпіричному матеріалі, зокрема, даних про люстрацію в Україні та події в зоні антитерористичної операції. Обґрунтовано коректність використання телерадіомистецтва як засобу соціального прогнозу.

Ключові слова: радіодрама, фільм, люстрація, антитерористична операція, модель реальності.

Об'єкт статті – функціональність радіодрами, телевізійного і кіномистецтва. **Предмет** – соціальне прогнозування засобами аудіального і аудіовізуального мистецтва.

Мета: на сучасному емпіричному матеріалі, що охоплює відомості про перебіг люстрації в Україні та аналіз подій в зоні антитерористичної операції довести конвергентність художніх моделей дійсності, втілених у радіодрами, телефільми, кінострічки минулого – та сучасних українських реалій.

Завдання: узагальнити художні прогностичні концепти, втілені акустичним і аудіовізуальним мистецтвом минулих років; узагальнити фактичний матеріал, що має відповідне ідейно-тематичне наповнення; здійснити порівняльний аналіз відповідних даних і обґрунтувати можливості практичного використання результатів.

Аналіз теоретичної думки за темою та рівень новизни дослідження. Суспільний вплив мистецтва і його прогностичні можливості були предметом уваги античних мислителів, зокрема, Аристотеля [1] і Платона [14]. Ця теоретична спадщина широко використовується сучасними дослідниками соціальних комунікацій (стаття вміщує посилання на одну з таких праць – роботу М. Федоренка [15]). У контексті загальнометодологічних підходів київської школи теорії соціальних комунікацій проблему художнього твору як багаторівневого носія об'єктивної інформації досліджував Ю. Ярмиш [20]. Художню комунікацію як медійний феномен вивчали також В. Миронченко [11], В. Олійник [13], Б. Черняков [19], В. Владіміров [6].

Новим є використання інтелектуальних надбань минулого у сучасному теоретичному дискурсі соціальних комунікацій для осмислення та систематизації ексклюзивного емпіричного матеріалу.

Актуальність розвідки зумовлена суспільною потребою впровадження ефективних комунікаційних інструментів прояснення соціально-політичної ситуації, в якій опиналася наша країна. Результати праці можна використовувати у галузі інформаційної екології та інформаційної безпеки.

Власні радіоп'єси, на які посилається автор, написані у співавторстві з кінодраматургом **В. І. Фоменком**; драматична мініатюра “Мова серця” підготовлена за участю професора **В. В. Лизанчука**.

У 2005 році в ефір Першого каналу НРКУ вийшла трьохсерійна радіодрама “Люстрація”. Нічого схожого на очищення країни тоді не відбувалося. Преса стверджувала: люстрації в Україні не буде. Перемога Помаранчевої революції вироджувалася у низку індивідуальних поразок тих, хто повірив у зміни на краще. Зрощування нової влади зі старою економічною злочинністю набувало масштабів національної катастрофи. Автори “Люстрації” відчували це на собі повною мірою. У дні прем'єри радіовистави київський апеляційний суд розглядав скаргу драматургів і журналістів Володимира Фоменка та Іллі Хоменка на рішення Печерського районного суду м. Києва. Українська Феміда вимагала спростування серії статей про судову корупцію. Наведені авторами незаперечні докази не взяли до уваги. Шансів на справедливий неупереджений розгляд справи не було. Але після процесу судді, які щойно стали на бік корупціонерів, виявили цікавість до творчості відповідачів, чий прізвища, виявилось, були їм відомі з ефіру. “Це не ви написали “Люстрацію?” – запитували вони.

Тоді ж до авторів як журналістів надійшла колективна скарга суддів чернігівського апеляційного суду, які у відчай звернулися до преси. У керівники їм нав'язували скомпрометовану постать, людину, що, серед іншого, була викрита СБУ як банальний крадій. Судді просили допомоги у репортерів, яких тим часом хибно звинувачували у наклепі на судову систему.

Цей нібито кафкіанський абсурд мав просте і логічне пояснення. Призначення на керівні посади усіх гілок влади, до органів юстиції, силових структур і спецслужб людей, надійно зачеплених на гачок компромату, дозволяло створити глибоко ешелоновану систему захисту кримінального капіталу. У зоні відповідальності авторів було висвітлення подібних фактів на півночі України. Їхньому колезі, який писав про подібні процеси, зокрема, судову корупцію, на південному сході, взагалі довелося тікати з регіону і переховуватися у Києві. Не буде помилкою сказати, що явища, які зробили Україну вразливою до ворожої експансії, утворилися вже тоді. Отже, радіодрама “Люстрація” у 2005 році була не белетризованим радіорепортажем про реальні події, а соціальною фантастикою чи то абстрактною умовною моделлю дійсності.

Сьогодні, коли механізм люстрації тільки набирає обертів, важко говорити про відповідність реальності і художнього твору. Але головні ризики люстраційного процесу було визначено у радіодрамі точно.

Це є створення у правовій базі люстрації положень, не узгоджених з національним та міжнародним законодавством, що дасть згодом змогу зацікавленим особам протиставити процесу очищення країни авторитет світових правозахисних організацій. Персонажі вистави чують про наслідки такої юридичної казуїстики у новинах; зараз наявність у законі відповідних “логічних бомб” визнається вже офіційно.

Виведення за межі процедури очищення реальних винуватців національної катастрофи (як сказано у п'єсі – скерованість процесу на слуг, а не на господарів), непрозорість виконавчих механізмів процесу та покладання відповідальності за результати на структури, інституційно не зацікавлені у повноцінному реформуванні суспільства.

Зрештою, це доведення процедури люстрації до абсурду з метою дискредитації її в очах світової громадськості, підміна правового процесу самосудними розправами. (Якою б привабливою не видавалися б зневіреном громадянам “люстрація через смітник”, найімовірніше це або прояв юридичного безсилля, або провокація з метою створення інформаційного приводу для ворожої пропаганди).

Отже, прогностична достовірність радіодрами “Люстрація” виявилася високою. І це не перший випадок в історії аудіовізуального мистецтва, коли художня модель майбутнього стала точнішою за моделі, обґрунтовані формалізованими методами. Згадаймо радіодраму А. Макліша “Падіння міста” (США), що спрогнозувала аншлюс. Згадаймо фільм “Метрополіс” Ф. Ланга (Німеччина), в якому було передбачено механізм створення владою “політичних клонів” опозиційних сил. (Епізод “Метрополіса”, де жінка – “революційний трибун”, що насправді є лялькою олігархів, закликає повстанців до дій, наслідками яких стане самознищення революції, ніби знято з сучасної натури).

Спробуємо розглянути прогностичні можливості радіодрами, телевізійного мистецтва та кіно (а в ширшому розумінні художньої комунікації як такої) з наукових позицій. Для цього знадобиться, насамперед, репрезентативна фактологія, спираючись на яку, можна довести закономірний, а не випадковий характер художнього прогнозування. Цю проблему досліджено у межах наведеної розвідки ґрунтовно, шляхом натурального експерименту.

Так сталося, що кілька років тому автор статті у співавторстві з кінодраматургом Володимиром Фоменком і в складі творчої групи Першого каналу НРКУ був причетний до створення серії радіопередач, ідейно-тематична конвергентність яких сучасним інформаційним реаліям не викликає сумніву. Йдеться про серіал радіоп’еса, трансльованих Українським радіо щомісяця впродовж 2002–2010 рр. Усі програми зберігаються у фондах Українського радіо, більша частина їх видана у вигляді аудіокниг [15–17], описані і систематизована науковцями різних шкіл (див. : [8; 9]). Таким чином, незалежна верифікація наведених фактів не проблематична. Ось стислий перелік деяких тем цих творів – антиутопій:

– Феномен “приватизації” спецслужб, підтверджений колишнім Прем’єр-міністром і керівником СБУ України Євгеном Марчуком під час прямого ефіру від 02.03.2014 на УТ-1 словами, майже запозиченими з радіовистави (радіоп’еса “Жарт”, 2007).

– Штучно інспірований спалах сепаратизму на південному сході, зокрема, півострові, що один в один нагадує Крим; використання секретної агентури спецслужб з метою роздмухування конфлікту; бойові дії з використанням вертольотів і тактика “живого щита” з цивільного населення, яка використовується легендованими під мітингувальників провокаторами (радіоп’еса “Монета”, 2007); до речі, коли цю розвідку вже було готово до друку, преса оприлюднила підтвердження ще одного припущення, висловленого у пресі: фактів вивезення за кордон музейних скарбів з території півострова напередодні загострення ситуації:

“Колекція скіфського золота була вивезена з кримських музеїв на виставку в археологічний Музей Алларда Пірсона в Амстердамі на початку лютого, ще до того, як Крим було анексовано Росією” [5, 13].

- Формування таємних спецпідрозділів із скомпрометованих співробітників силових структур з метою виконання злочинних наказів (радіоп'єса “Соло одинака”, 2007).
- Використання патріотичних ідей як симулякру, що маскує антидержавну і ворожу діяльність зрадників в апараті державної безпеки (радіодрама “Агент”, 2008; варто процитувати лише пісню з радіовистави, написану В. Фоменком та І. Хоменком):

*“Червоний сум калини ще не згас,
І чорний колір теж нам до снаги.
А тільки долю, вишиту для нас,
Мов прапор, носять наші вороги...”¹*

- Штучно викликаний конфлікт прихильників євроінтеграції та антиглобалістів, яким маскується боротьба олігархічних кланів за сфери впливу; використання у вуличних боях незаконних військових формувань; загроза втрати територіальної цілісності країни внаслідок військової інтервенції (радіодрама “Любов до братів наших менших”, 2009); до речі, соціальнокомунікаційний контекст часу, відтворений у виставі – ніби списаний з сьогоднішньої натури. Трагічне звучання теленовин переважається трансляцією на інших телеканалах безтактно-недоречних розважальних шоу.

Коментатор 3: ... *Те, що відбувається зараз на вулицях – не схоже на стихійний вияв суспільного невдоволення... У конфлікт втягнуті незаконні напіввійськові формування, що фінансуються... (перемикається канал)*

Коментатор 2 (жіночий голос): *У нашій студії – зірки шоу “Збудуй своє кохання”...”*

Керівник (на тлі бадьорої телевізійної музики): *Та щоб вас! (перемикає канал)*

Коментатор 4: *Реальною стала загроза військової інтервенції з боку зацікавлених держав. Геополітичне становище, яке було донедавна джерелом нашого добробуту – перетворилося на національну трагедію...”²*

Відповідають дійсності навіть такі подробиці, які, здавалося б, є художнім перебільшенням. Так, олігарх, персонаж радіоп'єси “Любов до братів наших менших”, залишає свою резиденцію з котом у кошику, кидаючи довірених осіб, прислугу й охорону. Тепер, коли весь світ обійшли відеозаписи камер відеоспостереження “Межигір'я”, які зафіксували, як сідає у вертоліт неназвана жінка з песиком на руках, описане вище перестало бути гіперboloю.

– Наукова коректність вимагає згадати ще один ідейний концепт, що був втілений у спеціальних проєктах НРКУ задовго до того, як став актуальною домінантою мовлення провідних український телеканалів. Адже він має безпосереднє відношення до львівської наукової школи радіожурналістики і зокрема праць професора В. В. Лизанчука. Йдеться про білінгвістичну мовну концепцію “Єдина країна”, впроваджену різними національними мовниками з метою протидії імперській інформаційній пропаганді путінської Росії. Але саме такий мовний концепт було втілено у драматичній мініатюрі НРКУ “Мова серця”, створеній за участю проф. В. В. Лизанчука та в інших передачах

¹ Радіодрами цитуються за трансляцією: Національна радіокомпанія України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://nrcu.gov.ua/index.php?id=23>

² Те саме.

циклу “Пам’ятаймо”, а також у радіодрамі “Попереднє свідчення” (2002). Це був рух на випередження, спроба профілактичної протидії явищам, що формувалися вже тоді – а згодом призвели країну до межі втрати територіальної цілісності.

Можна було б припустити, що подібний рівень відповідності прогностичних припущень сьогоденній реальності є проявом окремих творчих особливостей названих авторів, проєктів і мовника (Національної радіокомпанії України). Але, як буде показано наприкінці статті, прогностична цінність і актуальність художнього ефірного продукту не завжди залежить від хронологічного і топологічного наближення виробників до прогнозованих подій.

Щоб зрозуміти природу прогностичних феноменів ефірного мистецтва, насамперед треба встановити, чи пояснюються схожі зовні результати моделювання, здійсненого різними авторами, однаковими причинами.

Художню прогностику за критерієм походження прогностичного концепту можна класифікувати так:

1. Відтворення маловідомих загальноданих. (Саме глибокою поінформованістю у питаннях науки і вмінням вчасно звернутися до кваліфікованих наукових експертів пояснюється багато творчих знахідок Ж. Верна і Г. Уеллса, які іноді вважають пророцтвами).
2. Побудова абстрактної моделі реальності за принципом детермінізму. (Якщо висхідні відомості достовірні і алгоритм побудови моделі обрано коректно, нема нічого дивного у тому, що результат уявного експерименту буде конвергентним результатом відтворення подібної ситуації в реальності. Так, ще у 1992 році, працюючи над документальним фільмом “І звук сурми вчувається донині” (“Укркінохроніка”), кінодраматург В. Фоменко і автор цієї статті дізналися про плани розв’язування етнічних конфліктів в Україні з метою політичної дестабілізації; таким чином, згадані вище радіодрами ґрунтувалися на художній інтерпретації фактичних даних).
3. Створення умовного прогностичного концепту з пропагандистською метою. Такою була наукова фантастика Німеччини напередодні Другої світової війни: мрії пригноблених Версальською угодою німців про диво-зброю втілилися згодом у цілком реальні ракети і реактивні літаки; такою є сучасна “імперська фантастика” путінської Росії. Це визнають російські ідеологи:
“...новая русская утопия приобретает характер практического императива; и нельзя не заметить, что многие деяния современной российской власти очень напоминают проекты изложенные в нашей имперской фантастике... [7]” (пунктуацію першоджерела збережено – І. Х.).

Людині з розвиненим смаком і не атрофованою совістю навряд чи сподобається описаний вище творчий підхід. Водночас, науковець на підставі вивчення таких матеріалів може зробити цікаві висновки. Зауважимо, що прогностичний потенціал аналізу подібного офіційно схваленого імперського міфотворення належно ще не оцінений. Крім неоколоніальних воєн, які вже розпочато Росією, “імперський” різ-

новид літератури описував повернення монархічного ладу як такого, що найбільше відповідає менталітету росіян, задовго до того, як про це заговорили політологи. Варто було поставитися до подібних “послань” не як до графоманських витівок, а як до попереджень про небезпеку.

“Россия не может нормально развиваться без утопии, а нынешняя новая имперская утопия куда лучше (ибо аутентичнее к истинным цивилизационным основам России) чем утопия коммунистическая, советская. По сути, новая имперская утопия это восстановление тех, естественных для России, утопических конструкций, которые вдохновляли русских до того, как Россия свернула со столбовой дороги своей истории в 1917 году; а теперь мы на эту дорогу возвращаемся [7]” (пунктуацію першоджерела збережено – І. Х.).

Окремим різновидом подібної літератури можна вважати твори, підготовлені з метою дезінформації потенційного супротивника. Так, режисер Рідлі Скотт у документальному серіалі “Пророки наукової фантастики” згадує про участь великого фантаста Роберта Хайнлайна в обґрунтуванні концепції Стратегічної оборонної ініціативи (технічні положення якої виявилися правдоподібним блефом, про що сам Р. Хайнлайн вочевидь не здогадувався; але для невтаємничених створена за участю діячів культури концепція “зоряних воєн” справді здавалася проривом у невідоме, пророцтвом).

4. Випадковий збіг вигаданих і реальних обставин. (Помилкове визнання збігу обставин закономірністю взагалі є одним з ризиків наукового пізнання, особливо якщо йдеться про компаративні методи (див. Веселовський [4;5]). Досліджуючи прогностичні можливості художньої комунікації, це треба брати до уваги).
5. Прогностичний концепт невстановленої етіології. (Важко сказати, наприклад, випадковим збігом є схожість іміджевої реклами кримського прокурора Н. Поклонської, чия Інтернет-популярність почалася з того, що її фото “...якобы случайно попадает на глаза гражданину Японии [10]” та обставин, описаних у романі чеського письменника П. Когоута “Жінка-каг” (“Katyne”, 1978); але прийом доручення огидної справи зовні привабливій людині з метою відволікання суспільної уваги від антигуманної суті дорученого описаний у романі докладно).

Запропонована класифікація охоплює художню прогностику у тих межах, які відповідають парадигмі сучасного наукового пізнання.

Отже, у нас є всі підстави сприймати художній прогноз реальності як гіпотетично достовірні відомості. Звичайно, верифікація його потребує додаткової багаторівневої перевірки з метою виключення випадковостей і дезінформації. Але варто підкреслити, що йдеться тут саме про обґрунтовану соціальнокомунікаційну модель подій, а не відірване від життя фантазування.

Прогностичні можливості мистецтва розуміли античні мислителі:

“Ще з часів Аристотеля вважалося, що поезія як з об’єктом має справу з можливим і достовірним, а не буквальним. Вона має спиратися на реальність, як Антей на тверду землю” [15, 7].

Саме тому, за глибоким переконанням автора, проявами злочинної і зрадницької комунікаційної політики колишньої влади, “інформаційного суїциду України” (термін

колишнього президента НРКУ В. І. Набруска [12]) стали не тільки “кадрові чистки” Українського радіо, (внаслідок яких втратив посаду і сам Віктор Іванович Набруска, цитований вище), не тільки знищення радіопередавального центру “Борей”, а і припинення експериментальної роботи в галузі створення спеціальних художніх проєктів соціально-прогностичного спрямування. Виведення прогностичної радіодрами і соціально орієнтованого телекіно за межі культурного контексту можна вважати визнанням соціальної повноцінності цих форм комунікації. Вони стали жертвами інформаційної війни. Отже, були корисними для України і небезпечними для її ворогів.

Наскільки актуальною була б художня радіотелевізійна прогностика саме сьогодні – можна зрозуміти з двох наведених далі уривків. Перший – з сценарію телевізійного фільму “Ад’ютант його превосходительства”, знятого ще у 1969 році. Другий – з інтерв’ю, взятого журналістами І. Хоменком та В. Фоменком у танкіста – учасника антитерористичної операції, що опинився в обставинах, аналогічних подіям телевізійної стрічки.

У телесеріалі під артилерійський обстріл потрапляють ті війська, що не були передислоковані з відомих у власному штабі (і виказаних зрадником) позицій:

“Проснулся Юра от грохота. Все вокруг было в грязно-желтом дыму. И в нем, как призраки, метались изломанные человеческие фигуры. Кто-то склонился к самому Юриному уху и закричал:

– Вставай, сынок! Предали нас! [2, 45].

– Ты прав... Это предательство... Звонили из штаба артполка. Одновременно обстреляли все артдивизионы и батареи. Кроме тех. двух, что мы вчера перебросили на новый участок. Соображаешь?

... Предатель находился не на батарее и не на артдивизионе. Да, наверно, и не в штабе группы. Скорее всего, в штабе армии” [2, 47].

У реаліях АТО українські блокпости, підсилені панцирною технікою, потрапляли під вогонь за аналогічних обставин:

“Кор.: Назвіть себе, будь ласка.

Танкіст: Я – Лепеха Олександр, солдат... В зоні АТО знаходився на блокпостах, на аеродромі був... Спочатку ми приїхали в Дмитрівку, Луганська область, Дмитрівський район. Село Дмитрівка. Потім в Луганськ, в аеропорт. З аеропорту вже роз’їхалися по блокпостах... Я виконував функцію навідника, спостерігав за полем бою, знаходив цілі – якщо вони були – і обстрілював їх.

Кор.: Чи була у вас реальна можливість потрапити в полон або загинути? За яких обставин?

Танкіст: Нам трошки пощастило, тому що ми були на шостому блокпості. Тим хлопцям, які були на першому-другому, не пощастило.

Кор.: Місця вашої дислокації були відомі сепаратистам?

Танкіст: Схоже, що так. Це наш комбат взяв на себе таку ініціативу і перемістив три останні блокпости. А навіщо? Це вже зараз стало зрозумілим – можливо, щоб змінити якийсь плани керівництва... Я не знаю...

Кор.: Докладніше про це. Вам дають завдання – розгорнутися у певному місці... Що далі?

Танкіст: Займаємо оборону, маскуємося. Чого ми там чекали – не знаю. Нам сказали – чекайте на команду і стійте.

Кор.: Потім один з ваших командирів довільно змінює позицію. Хто саме?

Танкіст: Це був комбат. Він ці останні три блокпоста – вирішив змінити позицію. Трошки, кілометрів на два.

Кор.: Тобто, залишив вас у координатах, які дозволяли виконати завдання, але трошечки відсунув від того пункту, який йому не сподобалася.

Танкіст: Так.

Кор.: Що було далі?

Танкіст: Нам передали по рації, що перший і другий блокпости вже розстрілюють і що нам час згортатися. По нас почали стріляти з міномета. Переліт, недоліт. Невдовзі мали пристрілятися.

Кор.: Тобто, фактично, були накриті ті позиції, де ви були раніше?

Танкіст: Так. Не виключено, вони вже були пристріляні.

Кор.: Ситуація один в один нагадує фільм “Ад’ютант його превосходительства”. У фільмі – саме через передислокацію військ вираховали зрадника... Вам – переміститися наказав комбат, отже, він поза підозрою. Отже, злочинець – дець вище?

Танкіст: Схоже, так... Можливо, це – злочин. Тому що позиції були вже пристрілені. І це траплялося з нами не перший раз... Коли ми їхали на аеропорт, нас не накрили тому, що піхота переплутала дорогу. Ми ледь не заїхали в Луганськ. Ночували в полі. А та місцевість, де ми повинні були ночувати – вона згоріла... Ми в іншій зеленці стояли. Нам пощастило...

Кор.: І це – не супутникова розвідка... Супутник зафіксував би ваші реальні координати... А зрадник – виказав ті, де ви мали б бути, якби не помилка...

Танкіст: Так воно і є”.

Конвергенція обставин, викладених у телевізійному художньому фільмі минулого століття, і сучасних реалій війни неспростовно доводить прогностичну функціональність телерадіомистецтва. Так само, як доводить її кореляція авторських припущень у радіо’есі “Люстрація” і сьогоднішніх політичних подій. Але висока комунікаційна ефективність радійного і телевізійного мистецтва не є запорукою його успішного розвитку. Інтерв’ю з танкістом-навідником Олександром Лепехою, використане як аргумент на підтвердження високого комунікаційного потенціалу художнього телерадіомовлення, було взято для Українського радіо. Воно є складовою частиною матеріалів, зібраних В. Фоменком і автором цієї статті в межах спеціального художньо-документального проекту “П’ята колона”, запропонованого радіокомпанії як інструмент інформаційного захисту нашої держави. Попри те, що політичні постаті, винні в “інформаційному суїциді” країни, втратили посади, вихід серії подібних програм (що поєднують метод журналістського розслідування і форму драматичної художньо-документальної мініатюри) залишається на час підготовки статті проблематичним.

Це означає, що суспільні процеси мають потужну інерцію. **Колишня олігархічна влада створила самовідтворювані засоби блокування комунікаційного зворотного**

зв'язку. Вони не менш ефективні, ніж тоталітарна цензура. Тої влади нема, а за-
пущені нею механізми самознищення держави залишилися.

Висновки

1. Можна вважати доведеним достовірність художніх прогностичних концептів, втілених акустичним та аудіовізуальним мистецтвом минулих років.
2. Прогностичні можливості телевізійного та радіомистецтва не були використані з суспільно корисною метою; виробники відповідної аудіовізуальної продукції були відчужені від медійних засобів позитивного комунікаційного впливу на соціум, що є додатковим підтвердженням небезпеки коректного соціального прогнозування для деструктивних антиукраїнських сил.
3. Порівняльний аналіз художніх прогностичних концептів та реалій сучасного життя доводить високу ефективність моделювання дійсності засобами телерадіо-мистецтва як засобу розбудови відкритого і водночас інформаційно захищеного суспільства.

Список використаної літератури

1. Аристотель. Поэтика. Риторика ; пер. с др.–греч. В. Аппельрота, Н. Платоновой / Аристотель. – СПб. : “Азбука-Классика”, 2008. – 352 с.
2. Болгарин И. Адьютант его превосходительства. : кинороман / И. Болгарин, Г. Северский . – К. : Мистецтво, 1981. – 365 с.
3. Веселовский А. Н. О методе и задачах истории литературы как науки. (Вступительная лекция в курс истории всеобщей литературы, читанная в С.-Петербургском университете 5-го октября 1870 года) [Электронный ресурс] / А. Н. Веселовский. Историческая поэтика. – М. : “Высшая школа”, 1989. – Режим доступа: <http://veselovskij-a-n.org.ru/1/>
4. Веселовский А. Н. Психологический параллелизм и его формы в отражениях поэтического стиля [Электронный ресурс] / А. Н. Веселовский. Историческая поэтика. – М. : “Высшая школа”, 1989. – Режим доступа: <http://veselovskij-a-n.org.ru/4/>
5. Виноградов М. По рецепту “Ноги”. – Михаил Виноградов // Совершенно секретно в Украине. – 2014. – Ноябрь, № 11. – С. 12–13.
6. Владимиров В. Хаос – Розуміння – Масова комунікація : монографія / В. М. Владимиров – К. : КиМУ, 2004. – 220 с.
7. Володихин Д. Русская имперская фантастика – от утопии к реальности [Электронный ресурс] / Володихин Дмитрий. – Библиосфера. – Режим доступа: <http://biblio-sfera.blogspot.com/2011/06/blog-post.html>
8. Лизанчук В. В. Основи радіожурналістики : підручник / В. В. Лизанчук. – К. : Знання, 2006. – 628 с. (в комплекті з компакт-диском).
9. Мамалига А. І. Синтез мовностилістичного позиціонування в оригінальній радіодраматургії (за матеріалами радіоп’єс І. Хоменка та В. Фоменка) / А. І. Мамалига, Д. В. Данильчук : рукопис. – 26 с.
10. Масловский Г. Прокурор-умиление / Глеб Масловсий. – События недели : итоги и факты . – 2014. – 8 апреля . – С. 6.
11. Миронченко В. Я. Основи інформаційного радіомовлення : підручник / В. Я. Миронченко. – К. : ІЗМН, 1996. – 440 с.
12. Набруско В. Інформаційний суїцид або втрата інформаційного суверенітету [Електронний ресурс] / Набруско Віктор Іванович. – Режим доступу : <http://obuch.com.ua/download/informatika-18636/18636.doc>
13. Олейник В. Радиопублицистика. Проблемы теории и мастерства / В. Олейник. – К. : Вища школа, 1978. – 192 с.
14. Платон. Диалоги / Платон. – Харьков : Фолио, 1999. – 383 с.

15. Федоренко Н. Историческая эпопея Антона Дончева / Николай Федоренко . – Антон Дончев. Юность хана Аспаруха: предисловие . – М. : Известия, 1987 . – 256 с.
16. Фоменко В. Третій варіант / В. Фоменко, І. Хоменко : Аудіокнига. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sdyuchok.com.ua/i/81708/>
17. Хоменко І. Третій варіант / І. Хоменко, В. Фоменко // Аудіокнига. – К. : CD com Україна, 2008. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM) ; 12 см. – Сист. вимоги: Pentium ; 32 Mb RAM; Windows 95, 98, 2000, XP ; MS Word 97-2000.
18. Хоменко І. Час мовчати [Електронний ресурс] / І. Хоменко, В. Фоменко // Аудіокнига. – Режим доступу: http://www.book-ye.com/category_76.html
19. Черняков Б. Зображальна журналістика в друкованих засобах масової інформації (Від виникнення до середини ХІХ століття) // Черняков Борис Іванович : дис... д-ра філол. наук: 10.01.08 / Київський ун-т ім. Тараса Шевченка. Інститут журналістики. – К., 1998. – 398 л. – Бібліогр.: л. 350–398.
20. Ярмиш Ю. Ф. Класичні твори як джерело інформації / Ю. Ф. Ярмиш // Сучасне та майбутнє журналістики в плюралістичному суспільстві : матеріали науково-практичного українсько-швейцарського семінару. – К. : Центр вільної преси, 1999. – С. 160–165.

Стаття надійшла до редколегії 28.10.14

Прийнята до друку 10.11.14

PROBABILISTIC MODELS OF REALITY IN A BROADCASTING ART AND CINEMA

Ilja Chomenko

*Taras Shevchenko National University of Kyiv,
Melnykova Str. 36/1, Kyiv, Ukraine*

The article is devoted to correlation between the fiction models of reality, incarnate in broadcasting art of the past and by the real events of contemporaneity. An analysis is carried out on actual empiric material, in particular, data about lustration in Ukraine and events in the zone of anti-terror operation.

Studied art media content. Summed up the experience of the author and his co-Fomenko in the genre fiction radio plays. Marked coincidence of fiction and reality. It is proved that an armed conflict in the south-east of Ukraine were created correct predictions artistic events. In particular, it is predicted the creation of illegal armed groups in Ukraine, artificially provoked conflict between supporters and opponents of European integration (radio drama “Love for our younger brothers”), inciting separatism hostile secret services (radio drama “Coin”), removing the scope of lustration real culprits of the crisis (radio drama “Lustration”), the formation of special police units of the compromised staff to carry out criminal orders (radio drama “Solo singles”), degeneration of the security services in a hostile society formation (radio drama “Agent”). The article presents the documentary evidence of betrayal Ukrainian soldiers and command similar episode from the film. The information collected is examined in the context of international experience from the standpoint of the theory of abstract modeling reality.

Correctness of the use of as facilities broadcasting art of social prognosis is reasonable.

Key words: Radio drama, film, lustration, anti-terror operation, model of reality.